

טור' רוזנברג יעקב

110327

בן רבקה וזלמן-שלמה

נולד ב- ו' באדר תרפ"ב 8.3.1922

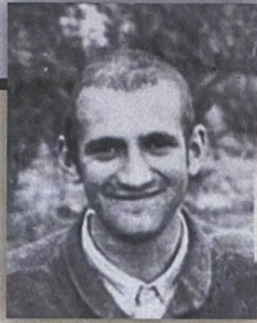
התגייס לצה"ל ב- 1948

שרת בגדוד "גדעון" (13)

נפל ב- ה' בכסלו תש"ט 7.12.1948

בהפגזה על משלט 112.

רוזנברג יעקב,

בן רבקה וזלמן-שלמה, נולד ביום ו' באדר תרפ"ב (6.3.1922) בהונגריה. שבועיים לאחר הקמת מדינת ישראל, ביום 30.5.1948, הגיעו יעקב ואישתו לישראל והתיישבו בחיפה. מיד עם בואו ארצה, למרות שטרם למד עברית, התגייס יעקב והוצב בגדוד 13 בחטיבת "גולני".

יעקב השתתף במבצע "חורב" לסילוק הצבא המצרי מתחומי ישראל, וביום ה' בכסלו תש"ט (7.12.1948) נפל בעת הפגזה על משלט 112 שליד קיבוץ אורים.

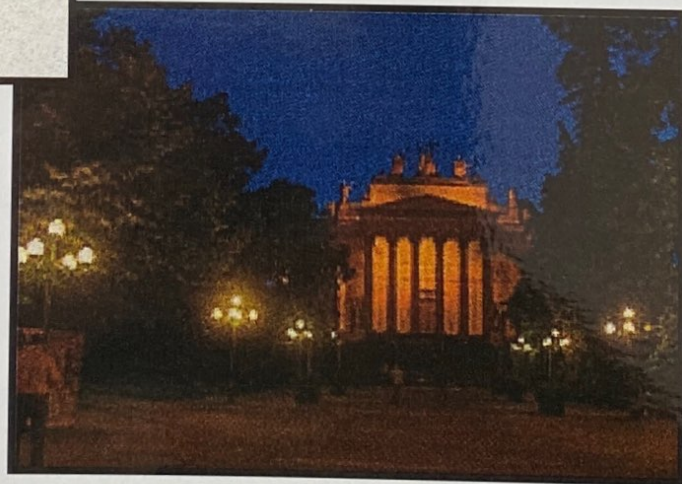
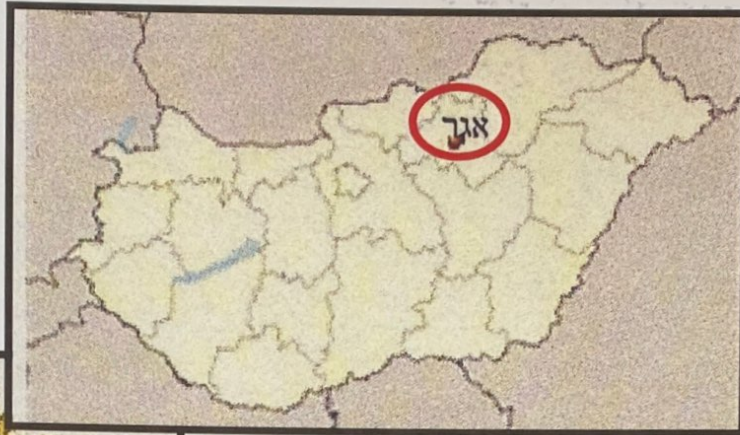
יעקב הובא לקבורה בקיבוץ גבולות, וביום ט"ז באב תש"ט (11.8.1949) הובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות הצבאי בחיפה.

"יהי זכרו ברוך"

גדוד "גדעון" (13)

עיר הולדתו

פעילות החטיבה בנגב בשנת תש"ח

הירידה אל הנגב (1 בדצמבר 1948)

בחדש נובמבר 1948 לאחר מבצע "חירם" נכנסה החטיבה לשלב ארגון מחדש. הושלם במהירות תהליך מיזוגם של גדוד "דרור" וגדוד "גורן" והקמתו של גדוד חדש, גדוד הפשיטה הממוכן ובו פלוגות של גיפים, זחל"מים ושדיוניות. סד"כ החטיבה מנה עתה רק שלושה גדודים, אך רמת הניוד, רמת האימון ורמת אמצעי הלחימה ועוצמת האש שלו, והחטיבה הפכה לכוח מנויד וחזק בעל עוצמה צבאית גבוהה וגאוות יחידה מיוחדת.

"בעצם ימי ההתארגנות והקמת הגדוד החדש", כותב נחום גולן, "הגיעה הידיעה על העברת החטיבה לנגב... הידיעה על ההעברה לקצה האחר של הארץ... גרמה לרגשות מעורבים... קשה היה להיפרד מאותו מרחב הצפון שבו קמה החטיבה, לחמה את קרבותיה האכזריים ושחררה אותו, ואשר לרבים מאנשיה היה האזור הזה הבית..." המבצע הראשון בנגב, בו נטלו לוחמי גולני חלק, היה מבצע "אסף" (מ"5 עד 7 בדצמבר 1948). המצרים, שתכננו בעקבות מבצע "יואב" (אוקטובר 1948) התקפת נגד לחילוץ כוחותיהם בכיס פלוג'ה, יצרו טרזן בין כוחות צה"ל בנגב המערבי בין בארי ונירים.

מבצע "חורב"

המצרים להתקפותיו לאורך כל החודש. הקשר הטלפוני עם המשלטים נחלק, ומכשירי הקשר לא פעלו. הורסים שובשו מחמת השטונות. מכונות נתקעו בתוך הבוכ ללא יכולת לזוז. מחברת הפעין הניד רץ למטה הקרבי שבכרם אבו ברך, והודיע שהחמירה מלאות מים, ומכשירי הקשר טבעו במקלט. ב-112 לא הגיעה כל הודעה. בינתיים החשיך היום והגשם אינו מוסק. אי אפשר היה להעביר כל ציוד ואספקה למשלטים.

על שני טיירים הוטל להגיע ל-112 ולברר אם המצב יצאנו לפני הצות. בתוך התחללה סערה. קשה היה לנוע נגד הרוח והגשם המצליף בחוקה. הרגלים החליקו בבוק המימי ומעדנו לא אחת. נזהרנו בתחילה בתעלות הוורטות לכל יכנסו המים לתוך העלים, אך הדבר נעשה מיותר. נאלצנו לעבוד בואדיות שוטפים, כשהמים מגיעים עד המתנים כמעט. כל חושי ויצרי היו מרוכזים במאמץ אחד בלתי מוסק, להחזיק, לא להסחף בורם ולהגיע. האפלה היתה כרדה ואי אפשר היה לראות דבר למעלה ממרחק 10 מטר. מנששים היינו בדרך לפי החוש. הגשמים שיבשו גם את סמני השבילים. כמה מכונות תקועות או המוכות, שראינו בדרך, לא עודדו אותנו ביותר. שרחנו את ורכנו הלאה. נזהרנו עם זאת, ודרכים היינו לכל מנישה מקרית עם צברים. שעהים וחצי עברו עד שהגענו למשלט 112, לאחר שטיענו מעט בסביבתו. מראה המשלט דיכא. כולו במים וכיצד יחזיק מעמד? מעט בפעם טוקרית הפגנות את המוצב והלוחמים טובלים בחפירות מלאות המים. אין כל בגד או שמיכה יבשים. בלילה תקיפה אוהלי "השחורות", והקל מעט פמנעו הבלתי אמצעי של הגשם, אך לבורק נאלצו להורדם, כיון שמשכו את אשדארטילריה, הסבל היה איום. חסר לבוש להחלפה. קור רטוב חדר לעצמות. לא היה מקום יבש שאפשר היה לזוז בו קמעה. מסביב בוך ומים והגמות סירוגין, הוטחו קללות על חשבון נעלם. נקמצו השפתים והאנשיים משכו מתוך שהובך, שאין מי שיחליף ברגע זה. היתה כאן גבורה אישית פשוטה ואפורה של חבורת אנשים שנצטוו לשמור על משלט זה כאן לא היה קרביש ומגע, שבו אפשר היה לפרוק את כל המטרות והסבל המצטברים בלב בתנאים כאלה. אלא מלחמה של אורדרות וסבלנות משועת, שרק בכוחם אפשר היה לגבור על הטבע הלחום כך בטורדות מציקה בליגבול. הלוחמים החזיקו וצייפו לאויב. כשהורנו למטה ואנו רטובים עד שרשי עצמותינו האיר כבר אור היום.

מקורות וים

צבא חזית הדרום
 קרב הפסגה הגדול, אשר פוזנו בו בחזית ישראלי, לא נפתח עדיין - אוגוסט ה'נ"א לנו יבוק ברכו! -
 קיי ואויבי נפרצו ללא חקונה.
 הנגב שחודר והחוזר לנצח עם המדינה.
 אחוז מבין הפוששים מצאו את מותם בשדה הקרב.
 מאית סאנשינו נפצעו ומאית נפלו בשבי.
 חטיבה שלמה טמכה צבא מצרים מתורת בשעה צד וחוקפת פיי כוחותינו ללא תקנה לחתך.
 הקוים המצרים - טהרי חבורן בתורו ועד הים, משודרו בצמטון ועד למבואות שזה בדרום - התפוררו.
 בית נבדיל, אשודו וטיגול, בידת הנגב - בארבע ועוד עיירות ונפרים רבים נפלו לידינו.
 יד טרדכי וניצנים שוחררו.
 נגבה ועוד שורת ישובים לוחשים נשמו לרוחה והחלו במלאכת שיקום עם הרועת אימת הפוששים.
 הלחץ המצרי על דרום ירושלים פג.
 נכבשה הדרך לשמק הערבה המחבר את ים המלך עם מערב אילת.
 טרום שוחררה טו המצור והבידיות והחמברה לאוצנו.
 נסיונות האויב לחזור ללב הנגב זה מקרוב נפתחו בצחוננו ובמפתח.
 הפולש נדחק לשני גוי הנגב צרים - האחד לאורך החוף בין פוזח לרפיח והשני בדרום מרח הנגב בין ביר-עסלוג וסדבר-סיני. כוחותינו מרוחקים מערכי העורף והתגברות שלו. פוזח צבאנו המצנח נפל על וילי האויב.
 אוגוסט המלאכה טרם העשלמה. הפוגנה שאמסלה עלינו פיי עצרת האומות האסיה את עשב המלחמה ובלטה את יסודי החתפרות של האויב. לא נכס את המערה ותוצאותיה הכבדות. באשר טרם נפתח.

מבצע "חורב" (ק"י-1)

מבצע זה - הפעולה למיצור של צבא המשלטים המצרי בנגב, שהתחיל על כל פני מרחב הנגב הדרומי-המערבי, היתה זו המערכה הגדולה ביותר במלחמת השחרור. רבות משתתפים הפגנות בכלי המלחמה שונים. קרבות הנעו לטווחים גדולים, שהביאו להישגים עצומים, עם סבירת ההגנות האויב במשלטים.

המצרים שלקחו את מצריה מידי מבצע "חורב" (ש"ש המסמלת) וכן להקודמים חרשה במבצע "אפרי", חלק ממשימה להשיב, ולו רק מעט, מאשר אבו להם נכחה האחרונה. מזה ז' איבדה את האוגוסט להתמודדות חרשה הגדולה בהם את חרשה קרבות האויב הצבא. המצרים התבזרו והמתגורר בטייהם הכפילו גודות כביכרוביהם והטרו קרבי ציורים פיי בבורת פוזח.

שתי הודעות נכנסו כחומר נגוד לטווח (1) הודות המערבית, צמדה לכביש צוה - רשיה שריכה בה את שרודי החכות המעלים של המצרים (2) הודות המזרחית המשתרעת לאורך הכביש מעומה טאכה ביר-עסלוג, גוד צבאית, שהמסכה לאורך כביש רשיה - צויה, היתה את חקו המחבר והמק, כביכול, בין שתי הודעות (3) חטיבה מצרית שלמה כותרה בכביש פלוגה-קראקאל-עבשה, אשר למרות היותה סכותרה, היתה סכה כעומק ערפלה, וכיחוד כשהמפגים לא פסקו לחתך למצב מן המצור בעזרת שוחם הקראק, שנאות להקניב בדרומה, שחוקרר לחתך זו להרחיקו.

כל עוד קיים הית מצב זה וכל עוד ככותרה אין גודות ופחות איסטריטיות מיד הפולש - לא טסה המכנה המשיפת על קווי המדינה. צורך היה להקייטו, להכתיב לו את הנצח אנו. לכן נוצר מבצע "חורב".

קשים מידים המפגים לקשיי הלוחמה. גשמים עזים ירדו כנגב והמטו את אומת הים המוכנית לים. שירות האספקה והתגברות בוכטו ושקפו בשין ושרכו ודכן אל בטייה המוצב במאשיי עצומים. למען זה הכוחות ערכים במקומותיהם.

חולקי התפקידים המכה העיקרית היתה בלודים המזרחית, בבורת עזיה-עסלוג ולשם רוכו כוח שיקוף, חיל הרגלים וטוללות ארטילריה. צורך היה להכטיח את הנצח במקום זה. כדי להחזיק את האויב ולבולל את הערכיותו, ופיי כך להקל את מלאכת הלוחמים בבורת המזרחית - הוטל על חטיבתנו לבצע, 46 שעות קודם התקפה בבורת, התקפה בגודת המערבית. על כן, הוצע אחר מנודייה החטיבה לכבוש משלט בין יריאל-בלאח וקרינטי, אשר טוחו איים נתקח את קרית החבורה שכין ופיה לעז. איתה שעה התקף פלוגת משוריים את הכפר צבאסאן, ויחידות אחרות תביטנה התקפות לאורך הגודת המערבית. מטוסי חיל האוויר יחלמו בבטייה האויב הקודשים והקוים באלי עזים, רשיה חריטוט פוזח.

מבצע 'חורב'

מבצע 'חורב'

מבצע "חורב"

בזירת המבצע היו לכוחות האויב המצרי שתי חטיבות, שהיו פרוסות בשתי זרועות: חטיבה 3 – בזרוע המערבית, בציר עזה-רפיח, וחטיבה 2 – בזרוע המזרחית, בציר עוג'ה-אל-חפיר (להלן ניצנה), עד 12 ק"מ מדרום לבאר שבע. לבד

משתי החטיבות היו גם הכוחות האלה: פלוגה של טנקים קלים, שתי פלוגות של משוריינים ושני גדודי ארטילריה. לכוחותינו, תחת פיקודו של מפקד החזית, אלוף יגאל אלון, הוקצו 4 חטיבות: חטיבת גולני, שהתרכזה בגזרה המערבית; חטיבה משוריינת 8, ושתי חטיבות פלמ"ח - הנגב והראל - שרוכזו באזור חלוצה. לכוחות האלה סייעו גדודי ארטילריה, גדוד מרגמות, סוללת נ"ט וגדוד הנדסה.

מטרת המבצע הייתה להשמיד את בסיסי הצבא המצרי בארץ ישראל ולגרש את כוחותיו מעבר לגבול הבין-לאומי. הרעיון המרכזי של תכנית המבצע היה לבצע הטעיה אופרטיבית, בזרוע המערבית, באמצעות חיל האוויר, חיל הים וחטיבת גולני, וכעבור יממה להפעיל את המאמץ העיקרי, בזרוע המזרחית, באמצעות שלוש החטיבות האחרות. לאחר שיכבשו את הזרוע המזרחית, היו אמורים לחדור לסיני ולקפל מאחור את הזרוע המערבית. המבצע תוכנן לביצוע בשלושה שלבים.

שלב א': הטעיה אופרטיבית
בלילה שבין ה-22 ל-23 בדצמבר 1948 החלה פעולת ההטעיה האופרטיבית בזרוע המערבית. חיל האוויר הפציץ את שדה התעופה של אל-עריש, חיל הים הרעיש את חופי עזה, חטיבת גולני כבשה בחצות את משלט 86 וחסמה את ציר עזה-רפיח במרכזו. למחרת, האויב הגיב בהתקפות נגד על משלט 86 והעביר פלוגת טנקים ופלוגת משוריינים מהזרוע המזרחית למערבית. גשמים עזים גרמו שיטפונות בוואדיות הנגב, ולכן חטיבת גולני לא יכלה להעביר תגבורת, והכוח נסוג ממשלט 86. עקב השיטפונות נדחה שלב ב' של המבצע בשתי יממות.

שלב ב': נעיצת טריזים וטיהור השטח מכוחות אויב בשלב הזה, לחמו במקביל חטיבה 8 וחטיבת הנגב בקטע שבין התמילה לניצנה. חטיבה 8 תוגברה על ידי הגדוד החמישי של חטיבת הראל וב-24.12.48 הם החלו לנוע לעבר ניצנה, באיגוף עמוק ממזרח, בציר חלוצה-רוחיבה-ואדי אביאד, שהיה קשה למעבר. בשעות אחרי-הצהריים של ה-26 בדצמבר התבצעה ההתקפה על ניצנה אבל היא נכשלה. למחרת נערכה התקפה מחודשת וניצנה נכבשה.

בלילה שבין ה-25 ל-26 בדצמבר, לאחר תנועה ממושכת באיגוף ממזרח, תפס כוח סיוור ממונע מחטיבת הנגב את המשרפה וחסם שם את כביש באר שבע-ניצנה; באותה שעה, כהכנה לכיבוש מתחם התמילה על ידי הגדוד התשיעי, נכבשו מוצבי ביר-תמילה ומוצב י"ד שבמרכז מתחם התמילה. המצרים פתחו בהתקפת נגד על מוצב י"ד, כוח שלנו נשלח למוצב כתגבורת, אך מכיוון שהגדוד התשיעי התעכב ולא התחיל בתקיפת התמילה, נאלץ הכוח לסגת ממשלט י"ד.

כאשר התקרבו כוחות הגדוד התשיעי לאזור התמילה, הם פגשו את הכוח הנסוג ממוצב י"ד. מתחם התמילה נכבש בבוקר של ה-26 בדצמבר ובכך הושלם השלב של נעיצת 2 טריזים. כוחות

האויב, שנכלאו בין ניצנה לבאר שבע ב-3 כיסים, התפוררו ונסו בדרכי המדבר לכיוון הגבול המצרי. ב-27.12 טוהר השטח מכוחות האויב, תוך לחימה בפלוגת משוריינים שעזבו בשטח את הכלים.

כביש באר שבע-ניצנה נפתח לתנועת כוחותינו. בסוף שלב זה החליפה חטיבת הראל את חטיבה 8 בהחזקת מערך ניצנה, וחטיבה 8, למעט גדוד 82, התייצבה כעתודה של חזית הדרום בביר-עסלוג'.

שלב ג': חדירה לסיני - פשיטות וכיבושים
ב-28.12, בשעות אחה"צ, חדרה חטיבת הנגב לסיני, כשהיא מתוגברת בגדוד 82 מחטיבה 8. בלילה כבשה חטיבת הנגב את אום-כתף, ולמחרת תפסה את אבו-עגילה, פשטה על שדות התעופה בביר-חמה ובביר לחפן ואיימה על אל-עריש. הגדוד העשירי מחטיבת הראל פשט על קסימה וביר-חסנה. בסוף שלב ג', בעקבות לחצים מארצות-הברית, נתקבלה פקודת נסיגה ונפתח שלב ד'.

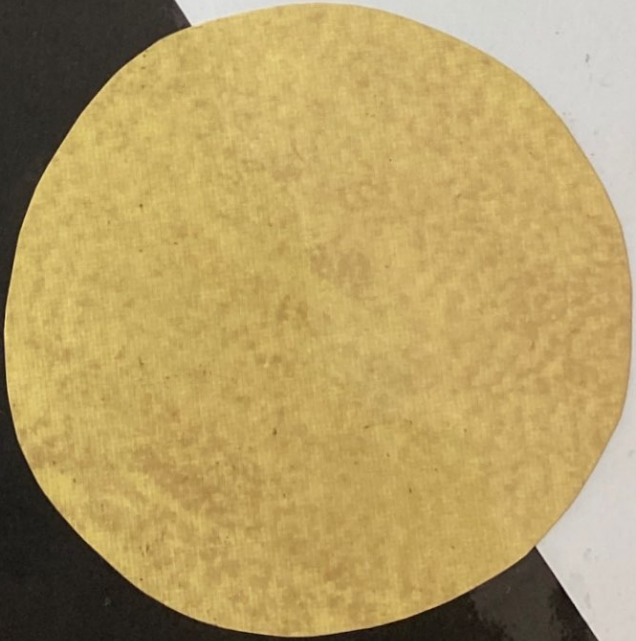
שלב ד': ניסיון לכבוש את רפיח מדרום
בשלב הזה הוחזקה חטיבה 8 כעתודה באזור גבולות. חטיבת הנגב הייתה אמורה להתכונן לכיבוש עזה. חטיבת הראל, שתוגברה בגדוד התשיעי מחטיבת הנגב, קודמה בציר ניצנה-רפיח לתקיפה מדרום לרפיח; חטיבת גולני תקפה בכיוון רפיח מצפון, וחטיבה 8 החלה לנוע מגבולות אך הוחזרה ולא נכנסה לקרב. בשלב הזה, הפילו מטוסינו 5 מטוסי קרב של חיל האוויר הבריטי, שניסו לאותת לצה"ל לחדול ממתקפתו. כתוצאה מכך, לחצה ארצות-הברית להפסיק את המבצע ולפתוח בשיחות שביית נשק.

לסיכום, אפשר לומר שהיה זה אחד המבצעים הגדולים במלחמת העצמאות. במהלכו נהדפו כוחות הצבא המצרי מן הנגב וצה"ל פלש לחצי האי סיני. בעקבות הצלחת המבצע, ביקשה מצרים לפתוח במשא ומתן על שביית נשק. ואכן, לאחר המבצע הזה החלו השיחות ברודוס שהשיגו הפסקת אש.

מבצע חורב מוכר גם כמבצע "עין", על שם כמה ממטרות המבצע, ששמן מתחיל באות ע"ן - עוג'ה, עסלוג', אל-עריש, אב עגילה.

על הנגב יורד ליל הסתו
ומצית כוכבים חרש חרש
עת הרוח עובר על הסף
עננים מהלכים על הדרך

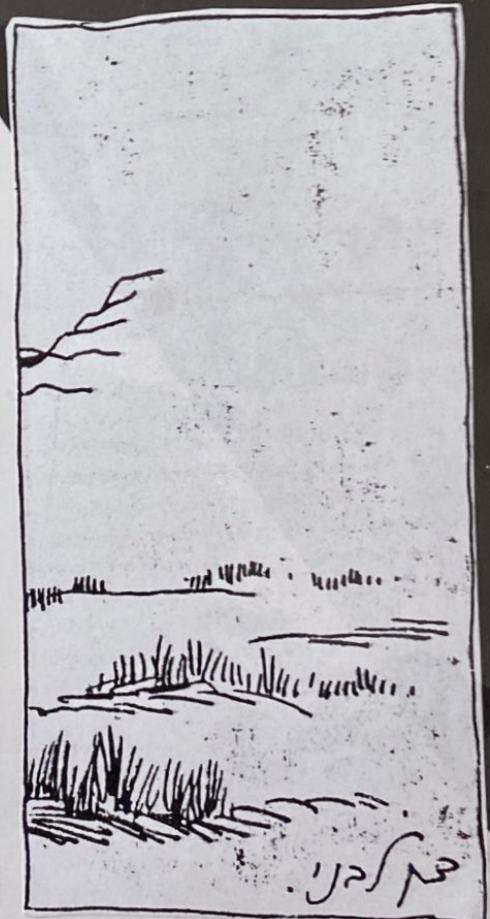

כבר שנה, לא הרגשנו כמעט
איך עברו הזמנים בשדותינו
כבר שנה, ונותרו מעט
מה רבים שאינם בינינו

אך נזכור את כולם
את יפי הבלורית והטוהר
כי רעות שכזאת לעולם
לא תתן את ליבנו לשכוח.
אהבה מקודשת בדם
את תשובי ביננו לפרוח.

הרעות, נשאוך בלי מילים
אפורה, עקשנית ושותקת
מלילות האימה הגדולים
את נותרת אדירה ודולקת.

הרעות, כנערייך כולם
שוב בשמך נחייך ונלכה
כי רעים שנפלו על חרבם
את חייך הותירו לזכר.

רוזנברג יעקב ז"ל

יזכור

